

Міністерство освіти і науки України
Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»
Інститут педагогіки НАПН України
Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України
Київський університет імені Бориса Грінченка
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Державна науково-педагогічна бібліотека імені В.О.Сухомлинського
Телавський державний університет імені Я. Гогебашвілі (Грузія)
Державна вища професійна школа у м. Хелм (Польща)

ПОЧАТКОВА ОСВІТА: ІСТОРІЯ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ

**Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої Дню початкової освіти**

20 – 21 жовтня 2016 року

Ніжин

ЗМІСТ

Андрусенко І.В. Навчальна діяльність молодших школярів як засіб формування екологічних умінь.....	6
Авраменко А.М. Бесіда як метод навчання на уроках у початкових класах.....	7
Аніщук А.М. Наступність і перспективність з навчання дітей рідної мови в ДНЗ та початковій школі.....	9
Билоусова Н.В. Здоров'язберігаючі технології в початковій школі.....	11
Бойко О.Г. Критерії, показники та рівні готовності студентів до формування в учнів початкової школи математичних понять.....	12
Бондар І.В. Індивідуальний підхід до дітей молодшого шкільного віку.....	14
Бондаренко Г.Л. Змістове забезпечення підготовки вчителя до мовленнєво-риторичної діяльності в США та Європі.....	16
Бондаренко Г.Г. Методика використання групових форм роботи на уроках в об'єднаних класах ширококомплексної початкової школи.....	18
Брусник С.А., Бочарнікова Н.Г. Пошук шляхів до цілісного благополуччя учнів початкової школи: погляд через роки.....	21
Бріцкан Т.Г. Диференційоване навчання молодших школярів на уроках природознавства.....	23
Винницька П.В. Змістове забезпечення підготовки педагогів шкіл-інтернатів до виховання милосердя в учнів молодшого шкільного віку.....	25
Висовець А.С. Інтерактивні технології навчання молодших школярів.....	27
Воропай В.О. Роль взаємодії сім'ї та школи у вихованні молодшого школяра.....	28
Гавриленко Т.Л. До питання про зовнішню покласну диференціацію у початковій освіті в Україні (70-ті – 90-ті рр. ХХ ст.).....	30
Гавришківка А.В. Деструктивність у розвитку емоційно-вольової сфери як маркер психологічних проблем особистості молодшого школяра.....	32
Гетьман Т.О. Психолого-педагогічні засади розвитку фізичного здоров'я молодших школярів.....	34
Глед І.В. Особливості діагностування готовності 6-7 річних дітей до навчання в школі.....	36
Гордієнко Т.В. Суспільствознавство в початковій школі: історичний огляд.....	38
Гранкіна І.М., Мамон Л.А., Хорольська Н.І. Формування інтелектуальної мобільності учнів початкової школи засобами міжпредметних stem-інтегрованих заурень.....	39
Демченко Н.М. Проблеми вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи у ВНЗ.....	41
Дешко О.О., Колесник Д.В. Проблема підручників за новими програмами початкової школи.....	43
Горош А.М. Проблема морального виховання в історії педагогічної думки.....	45
Гротько С.В., Орел О.В. Шлях у світ природи.....	47
Губовик Т.М., Кропота М.М. Інноваційні підходи до використання дидактичних ігор на уроках математики у початковій школі.....	49
Губровська Л.О. Система дидактичних ігор як засіб ефективності навчально-виховного процесу у сучасній початковій школі.....	50
Губровський В.Л. Позакласна робота з математики у початковій школі: теоретичний аспект.....	52
Грищенко А.А. Реалізація принципу наочності в навчанні молодшого школяра.....	54
Гришатна О. Л. Проблема професійної адаптації вчителя початкової школи в Україні в історичному контексті.....	56
Гурдия О.М. Моніторингові дослідження професійної діяльності вчителя початкової школи.....	58
Гуцелько О. М. Дослідницько-проектна діяльність в початковій школі як засіб формування життєвої компетентності учня.....	59

Гійчук Л.В. Використання арт-терапії як інноваційного засобу особистісно орієнтованого виховання дітей в умовах початкової школи	61
Едвиненко Н.М. Система позакласної виховної роботи з дітьми молодшого шкільного віку у сучасному позашкільному закладі	63
Квітківська І.В. Педагогічні інновації в початковій освіті	65
Клишченко Н.С. Змістове забезпечення формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи під час педагогічної практики	67
Козук П.В. Про один із підходів до вдосконалення професійної підготовки майбутніх педагогів	69
Клиш М.О., Адамова А.А. Новий держстандарт початкової освіти	71
Коваленко С. І. Педагогічна інноватика як історико-педагогічний процес	73
Ковтошок Ю.П. Формування морально-етичних цінностей молодших школярів засобами українського народознавства	75
Козачок Я.В. Гендерні аспекти виховання молодших школярів	76
Ківилюк А.І. Деякі аспекти теоретико-методологічної підготовки соціальних працівників до проведення наукових досліджень	77
Ківилюк Д.І. Соціально-педагогічний аспект діяльності дитячих оздоровчих таборів	80
Ківилюк О.А. Забезпечення наступності у попередженні агресивної поведінки дітей старшого дошкільного – молодшого шкільного віку	82
Кочерга О.М. Актуальні проблеми підготовки вчителя початкової школи до роботи з обдарованими учнями	84
Крицька К.С. Використання наочних методів на уроках інформатики в початковій школі	87
Кричківська Т.Д. Соціально-психологічні чинники дезадаптивної поведінки молодших школярів	89
Крук О.С., Іваниш М.М. Проблеми оцінювання в початковій школі за новою концепцією	91
Лавренова М.В. Підготовка майбутніх учителів до використання здоров'язбережувальних технологій на уроках української мови та літературного читання	92
Лалак Н.В. Формування народного світогляду молодших школярів на уроках "Я у світі"	94
Матвієнко С.І. Забезпечення засад передшкільної освіти у змісті професійної підготовки майбутніх вихователів	96
Мешкова А.В. Роль засобів наочності у процесі навчання молодших учнів	98
Мочал Т.М. Діяльнісний вимір впровадження пропедевтичного курсу "інформатика" в початковій школі	99
Мусянко М.В. Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського – основа формування творчої особистості молодшого школяра	101
Нечипоренко К.П. Формування інтелектуально-творчих умінь учнів у початкових школах радянської України (друга половина XX століття)	103
Новгородська Ю.Г. Формування інформаційної культури майбутнього вчителя початкових класів	104
Овсяннікова О.С. Мовленнєва культура вчителя	106
Олабіна І.В., Долгоруک О.П. Шкільні неспішності дітей початкової школи	108
Олійр М.П. Навчально-методичне забезпечення процесу формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкових класів	109
Онопрісько О.В. Сучасні підходи до організації контролю й оцінювання навчальних досягнень молодших школярів	111
Падун Н.О. Інтегроване навчання в початковій школі	114
Пенькова С.Д., Якименко Н.С. Організація навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів на інтерактивних уроках математики	115
Порядченко Л.А. Інноваційні підходи до формування навичок зв'язного описового мовлення учнів початкової школи	117

Пішоцька Л.М. Реалізація змісту трудового виховання в дні як умова підготовки дітей до навчання у школі	119
Пішоцький О.П. Формування інтелектуального потенціалу особистості в студентському віці як умова професійної підготовки майбутніх фахівців гуманітарного профілю	122
Петрик І.С. Формування почуття відповідальності в молодших школярів	124
Петрик М.І. Формування у молодших школярів дбайливого ставлення до природи в позакласній виховній роботі	125
Петрович О.В. Розвиток творчих здібностей молодших школярів	126
Поптерева С.М., Мазур Л.О. Розвиток початкової ланки української освіти: від "школи радості" до деградації	128
Романенко Л.В. Формування математичних понять в учнів початкової школи	130
Романенко К.А. Змістово-технологічне забезпечення спостережень учнів початкової школи на уроках природознавства	132
Самаріна С.І. Формування дисциплінованої поведінки молодших школярів: пошук ефективних методів і прийомів	133
Самойленко О.В., Філоненко О.С. Роль інформаційно-комунікаційних технологій у професійній підготовці майбутнього вчителя початкових класів	134
Сергієнко Н.М. Формування лідерської позиції у молодших школярів у позаурочній діяльності	138
Шельнікова Н.О. Тренінг як засіб ефективної співпраці вчителя початкової школи з батьками	139
Спісаренко М.С. Роль взаємодії сім'ї та школи у вихованні молодшого школяра	141
Тонконог І.В. Ідеї педагогічної майстерності учителя початкової школи в педагогічній спадщині М.С.Тригоревського	143
Удовичко І.О. Місце і роль дидактичних ігор в активізації навчання учнів молодшої школи	144
Фенчак Л.М. Проектувальні уміння майбутніх фахівців початкової освіти важливий складник їх організаційно-управлінської компетентності	146
Хамниць А.О. Формування еколого-економічних цінностей в учнів початкової школи у контексті реформування освіти	148
Холоденко І.В., Сиплива К.С., Подобна Н.В. Взаємодія вчителя і батьків учнів початкової школи у вихованні	150
Цирик І.С. Індивідуальний підхід до дітей молодшого шкільного віку	151
Chovriy Sofiya. Training teachers for transcarpathian schools (second half of XIX – at the beginning of XX century)	152
Шевчук М.О. Емпатійне сприймання художнього образу музичного твору молодшими школярами	155
Шкарбан Л.В. Зміст підготовки вчителя початкової школи до роботи з ліворукими дітьми	157
Ірменко Н.Г., Лисиця О.А., Кікіна Л.В., Петренко Л.Б., Дідик О.В. Ефективність використання акмеологічної складової позашкільної освіти у розвитку творчої обдарованості молодшого школяра	159
Ірменко І.І. Статеве виховання дітей молодшого шкільного віку	161

Шкарбан Л.В.

викладач кафедри початкової освіти

Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

**ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ
ДО РОБОТИ З ЛІВОРУКИМИ ДІТЬМИ**

На сучасному етапі розвитку демократичного суспільства відбувається модернізація освіти, яка супроводжується суттєвими змінами у педагогічній теорії та практиці, що вимагає відповідності професійної підготовки майбутніх фахівців сучасним суспільним викликам, сформованості у них високого рівня знань, умінь і практичних навичок роботи з учнями початкової школи, зокрема й ліворукими.

Як переконують результати досліджень і практичний досвід, учителі початкової школи зазнають серйозних труднощів під час роботи з ліворукими дітьми, тому стає очевидною необхідність їхньої спеціальної підготовки до роботи з учнями окресленої категорії.

Проведений аналіз наукових досліджень засвідчив, що проблема підготовки майбутнього вчителя початкової школи широко досліджується у наукових працях педагогів. Теоретичні та методологічні засади підготовки майбутніх учителів висвітлені у працях

Ш.О. Амонашвілі, В.І. Бондаря, Н.А. Глузмана, Л.В. Коваль, С.М. Мартиненко, О.Я. Савченко, В.О. Сухомлинського, Л.О. Хомич, Л.Л. Хоружої та інші.

Проблема вдосконалення професійної підготовки майбутнього вчителя початкової школи розглядається в різних аспектах. Так, С.М. Мартиненко було розроблено концептуальні засади підготовки майбутнього вчителя початкової школи до діагностичної діяльності (Мартиненко С.М., 2009); Л.Л. Хоружою – теоретичні засади формування етичної компетентності вчителя початкових класів (Хоружа Л.Л., 2004); Н.А. Глузман – система формування методико-математичної компетентності майбутніх учителів початкової школи (Глузман Н.А., 2011).

На основі аналізу наукових джерел і нормативно-правових документів нами встановлено, що зміст професійної підготовки вчителів регулюється Державним та Галузевим стандартами освіти, що формується з державного компонента і охоплює освітні профілі програм підготовки освітньо-кваліфікаційного рівня (ОКР) "бакалавр"; стандартом вищих навчальних закладів, що подає перелік спеціалізацій за спеціальностями, варіативні частини ОКХ і ОПІ, засоби діагностування якості вищої освіти, навчальні плани, програми навчальних дисциплін, які запроваджуються з метою забезпечення відповідності рівня освіти і професійної підготовки фахівців вимогам суспільного поділу праці та мобільності для задоволення вимог ринку праці.

Підготовка вчителя початкової школи до роботи з молодшими школярами, зокрема ліворукими, здійснюється шляхом удосконалення її змісту, що передбачає визначення тих навчальних дисциплін, які безпосередньо спрямовані на взаємодію з дітьми окресленої категорії. Зміст освіти майбутніх фахівців у вищих навчальних закладах визначається освітньо-професійними програмами, що застосовуються під час розроблення та коригування навчально-методичних комплексів напряму підготовки "Початкова освіта", відповідних робочих програм, змісту лекційних, семінарських і практичних занять, розробці проблемних завдань для самостійної роботи, засоби діагностування рівня успішності студентів, визначення змісту педагогічної практики.

Нами встановлено, що навчальний план підготовки майбутніх фахівців визначає структуру та зміст професійної освіти через інваріантну і варіативну складові, які встановлюють співвідношення годин і змісту між циклами навчальних предметів, гранично допустиме навчальне навантаження студентів і семестрову кількість навчальних годин. З метою вдосконалення змісту підготовки вчителя початкової школи до роботи з ліворукими дітьми та встановленні тих навчальних дисциплін, які спрямовані на формування знань, умінь і навичок до діяльності педагога з ліворукими учнями, нами було здійснено аналіз навчальних планів (2012-2016 н.р.) напряму підготовки 6.010102 "Початкова освіта" ОКР "бакалавр" Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка.

На основі аналізу можемо стверджувати, що в навчальному плані підготовки вчителів не передбачено дисциплін, які були б спрямовані на інтеграцію знань з педагогіки, психології і фахових методик та мали б практичне спрямування на ознайомлення із діяльністю вчителя початкової школи до роботи з ліворукими дітьми. Оскільки підготовка майбутніх педагогів до роботи з ліворукими дітьми здійснюється під час вивчення дисципліни психолого-педагогічного циклу та фахових методик, важливим аспектом є розширення змісту питаннями, які б розкривали особливості навчання ліворуких дітей. У зв'язку з цим варто наголосити на тому, що під час розроблення навчальних планів і програм підготовки майбутніх учителів початкової школи необхідно дотримуватись певних вимог, які визначає Л.О. Хомич (Хомич Л.О., 1998, с. 127-128). Дослідниця переконливо доводить, що головними чинниками, які необхідно враховувати під час створення нової програми підготовки майбутніх учителів початкової школи, є такі, як: соціально-економічні, практичні, теоретичні (Хомич Л.О., 1998, с. 127-128).

Важливе значення у професійній підготовці майбутнього вчителя до роботи з ліворукими дітьми має педагогічна практика, яка визначається науковцями, як: спосіб вивчення навчально-виховного процесу на основі безпосередньої участі в ньому практикантів; сполучна ланка між теоретичним навчанням студента і його майбутньою

самостійною професійною діяльністю в школі; складова психолого-педагогічної підготовки майбутніх учителів, у процесі якої вони оволодівають необхідними вміннями і навичками; засіб розвитку пізнавальної і творчої активності майбутнього вчителя.

Таким чином, аналіз змістового забезпечення підготовки вчителя початкової школи до роботи з ліворукими дітьми засвідчив, що означеній проблемі недостатньо приділяється уваги. Питання, пов'язані з навчанням, вихованням і розвитком ліворуких дітей, розкриваються у дисциплінах психолого-педагогічного циклу фрагментарно, епізодично, існує обмаль спеціальних теоретичних напрацювань, присвячених роботі з дітьми окресленої категорії, що суттєво ускладнює їхню подальшу професійну діяльність. Вважаємо, що у план підготовки майбутніх учителів початкової школи необхідно висіти спеціальне "Робота вчителя початкової школи з ліворукими дітьми" (для студентів III курсу, ОКР "бакалавр" напрямку підготовки "Початкова освіта"), під час вивчення якого студенти матимуть змогу сформувати практичні вміння та навички, що сприятимуть їхньої готуваності до роботи з ліворукими дітьми.

Список використаних джерел

1. Глузман Н.А. Система формування методико-математичної компетентності майбутніх учителів початкових класів: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 "Теорія і методика професійної освіти" / Н.А. Глузман. – Луганськ, 2011. – 44 с.
2. Мартиненко С. М. Система підготовки вчителів початкових класів до дидактичної діяльності : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / С.М. Мартиненко. – К., 2009. – 476 с.
3. Тимчасове положення про організацію освітнього процесу в Київському університеті імені Бориса Грінченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/nmc.kmn/org_osvit_proc_60.pdf – Заголовок з екрану.
4. Хомич Л. О. Професійно-педагогічна підготовка вчителя початкових класів / Л.О.Хомич. – К.: Магістр-S, 1998. – 200 с.